

Εισαγωγή

Καμιά περιοχή της ειδικής αγωγής δεν έχει γνωρίσει τόσο ραγδαία ανάπτυξη και εξαιρετικό ενδιαφέρον όσο τα μαθησιακά προβλήματα (ΜΠ), καθώς αφορούν ένα σημαντικό και αυξανόμενο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού και αντιπροσωπεύουν το μισό περίπου του συνόλου των μαθητών που δέχονται υπηρεσίες ειδικής αγωγής. Στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχει πληθώρα άρθρων σχετικά με τα μαθησιακά προβλήματα. Ωστόσο, τα περισσότερα από αυτά αναφέρονται σε μία συγκεκριμένη μαθησιακή διαταραχή ή προσεγγίζουν το θέμα από τη στενή σκοπιά μιας συγκεκριμένης θεωρίας ή τεχνικής, αναδεικνύοντας έτσι μικρά κομμάτια του όλου προβλήματος, χωρίς μια συνολική θεώρηση, απαραίτητη για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Όλο και περισσότερα παιδιά, παρατηρείται ότι παρουσιάζουν από τη βρεφική ήδη ηλικία ή στα πρώτα παιδικά χρόνια προβλήματα με το λόγο, την άρθρωση ή την ομιλία τους. Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, 10 έως 15% των παιδιών με νοημοσύνη εντός φυσιολογικών ορίων εμφανίζουν μαθησιακά προβλήματα και 6% δυσκολία στις αριθμητικές πράξεις, ενώ οι ΜΠ παρουσιάζονται 4 φορές πιο συχνά στα αγόρια από ό,τι στα κορίτσια. Επίσης, 1 στα 3 Ελληνόπουλα φαίνεται ότι παρουσιάζει μαθησιακά προβλήματα¹.

Ορισμός μαθησιακών προβλημάτων

Το φαινόμενο των ΜΠ απασχολεί ειδικούς από διαφορετικούς κλάδους εδώ και πολλά χρόνια και αποτελεί μέχρι σήμερα πεδίο έντονης αντιπαράθεσης σχετικά με τον ορισμό, τη φύση και τη διάγνωση τους. Η σύγχυση που επικρατεί στην ορολογία των μαθησιακών προβλημάτων ήταν επόμενο να προκαλέσει σύγχυση και στη διατύπωση ενός κοινά αποδεκτού ορισμού.

Τα ΜΠ είναι διαταραχές που έχουν επιπτώσεις στην ικανότητα για χρήση του προφορικού και γραπτού λόγου, την ικανότητα για μαθηματικούς υπολογισμούς, τις συντονισμένες κινήσεις και τη διατήρηση της προσοχής. Μολονότι τα ΜΠ παρουσιάζονται σε πολύ νεαρή ηλικία, συνήθως δεν αναγνωρίζονται μέχρι το παιδί να φτάσει στην σχολική ηλικία.

Ο όρος «μαθησιακά προβλήματα» χρησιμοποιείται σήμερα με τρόπο που περιλαμβάνει πολλές και διαφορετικές περιπτώσεις παιδιών που παρουσιάζουν

νευροαναπτυξιακές διαταραχές, οι οποίες λειτουργούν ανασταλτικά στην ανάπτυξη των ακαδημαϊκών και κοινωνικών τους δεξιοτήτων². Παρόλα αυτά, η ευρεία χρήση του όρου και η συμπερίληψη περιπτώσεων που μπορεί να διαφέρουν από τις παραδοσιακές κατηγορίες των παιδιών με προβλήματα στην ανάγνωση και αδυναμίες στα μαθηματικά, δημιουργεί προβλήματα στην κατανόηση του όρου «μαθησιακά προβλήματα» και δυσχεραίνει την αντιμετώπισή τους. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η συμπερίληψη πολλών και διαφορετικών περιπτώσεων στη συγκεκριμένη κατηγορία παθήσεων γίνεται στη βάση υποθέσεων σχετικών με τα αίτια της εκδήλωσης των μαθησιακών προβλημάτων, παρά με τα πραγματικά συγγενή και γενετικά καθορισμένα αίτια που οδηγούν στην εκδήλωση τέτοιων προβλημάτων, ως παραλλαγές της ανάπτυξης του εγκεφάλου³.

Από όλους τους ορισμούς που έχουν διατυπωθεί διαχρονικά μέχρι σήμερα, δύο είναι οι επικρατέστεροι:

Το NJCLD το 1988 διατύπωσε τον παρακάτω ορισμό: «Οι Μαθησιακές Δυσκολίες είναι ένας γενικός όρος ο οποίος αναφέρεται σε μία ετερογενή ομάδα διαταραχών, οι οποίες εκδηλώνονται με σημαντικές δυσκολίες στην απόκτηση ή τη χρήση του λόγου, της ανάγνωσης, της γραφής και των μαθηματικών ικανοτήτων. Οι δυσκολίες είναι εγγενείς και θεωρείται ότι οφείλονται σε δυσλειτουργία του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος. Προβλήματα σε συμπεριφορές αυτοελέγχου, κοινωνικής αντίληψης και κοινωνικής αλληλεπίδρασης μπορεί να συνυπάρχουν στις μαθησιακές δυσκολίες, αλλά δεν αποτελούν από μόνα τους ΜΔ. Παρότι οι ΜΔ μπορεί να συνυπάρχουν με άλλες ανεπάρκειες (αισθητηριακή βλάβη, νοητική καθυστέρηση, κοινωνικές και συναισθηματικές δυσκολίες) ή να επηρεάζονται από εξωτερικές επιδράσεις (πολιτισμικές διαφορές, ανεπαρκή φοίτηση) δεν προέρχονται από αυτές τις καταστάσεις ή τις επιδράσεις»⁴.

Στην τελευταία ταξινόμηση των ψυχικών διαταραχών και διαταραχών συμπεριφοράς της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας⁵, οι μαθησιακές δυσκολίες ορίζονται ως «Ειδικές αναπτυξιακές διαταραχές των σχολικών ικανοτήτων, στις οποίες οι φυσιολογικοί τύποι πρόσκτησης των μαθησιακών ικανοτήτων διαταράσσονται στα πρώιμα στάδια της ψυχοσυναισθηματικής ανάπτυξης». Σε αυτό το κεφάλαιο περιλαμβάνονται 6 διαγνωστικές κατηγορίες: